

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องระหว่างอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

สมมติฐานของการวิจัย

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องระหว่างอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ไม่มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูจำนวน 96 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 84 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 คน แยกเป็นอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค 49 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 41 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.67 เป็นอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลาง 47 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 43 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.48

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน เป็นผู้ตรวจแบบสอบถาม

3. การทดลองใช้แบบสอบถาม

- 3.1 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับบุคคลซึ่งมีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อทดสอบดูว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใช้ได้มากน้อยเพียงใด
- 3.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาคำนวณหาความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละข้อ
- 3.3 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเที่ยงสูง แล้วรวบรวมพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามพร้อมจดหมายนำจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงหัวหน้าภาควิชาศิลปะของวิทยาลัยครูที่เป็นตัวอย่าง ทั้งทางไปรษณีย์และไปส่งด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตให้อาจารย์ในภาควิชาศิลปะกรอกแบบสอบถาม แล้วส่งกลับคืนถึงผู้วิจัยทั้งทางไปรษณีย์และผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง เช่นกัน

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเอฟ-เทสต์ (F-test) และค่าที-เทสต์ (T-test)

สรุปผลการวิจัย

1. จากการสำรวจสถานภาพของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.38 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.67 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.76 มีประสบการณ์ในการสอน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.53 มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 91.67 ทั้งหมด มีความพอใจในอาชีพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 64.29 สอนวิชาด้านศิลปะเพียงวิชาเดียว คิดเป็นร้อยละ 70.24 และเน้นการสอนศิลปะด้านปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 85.71

2. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

2.1 ในด้านเหตุจูงใจของการศึกษาต่อเนื่อง

โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในเรื่อง การศึกษาต่อเนื่องที่จะทำให้อาจารย์มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น มีความมั่นใจในการสอน เป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และทำให้อาจารย์ได้พัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนดีขึ้น มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่อง การทำให้อาจารย์มีความรู้ทางวิชาการสูงขึ้นและเป็นที่น่าศรัทธาแก่ผู้เรียน มีความคิดเห็นระดับไม่แน่ใจ ในเรื่อง การมีรายได้สูงขึ้น นอกจากนี้อาจารย์ยังให้ความคิดเห็นว่าการได้ศึกษาต่อเนื่องมีเหตุจูงใจมาจากการต้องการ เปลี่ยนบรรยากาศในการทำงาน

2.2 ในด้านปัญหาของการศึกษาต่อเนื่อง

โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับเห็นด้วยเพียงเรื่องเดียว คือ การเพิ่มรายจ่ายให้สูงขึ้น ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับไม่แน่ใจเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ โอกาสในการสอบคัดเลือกได้มีน้อย เงินทุนสนับสนุนให้ศึกษาต่อไม่เพียงพอ อาจารย์มีจำนวนจำกัดไม่มีผู้ทำหน้าที่แทน การคมนาคมไม่สะดวก การลาศึกษามีกระบวนการยุ่งยาก และปัญหาที่อาจารย์ไม่เห็นด้วยคือ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษและการเพิ่มภาระให้ครอบครัว

2.3 ในด้านสภาพการศึกษาต่อเนื่อง

2.3.1 จากการศึกษาความคิดเห็นในด้านสภาพปัจจุบันของการศึกษาต่อเนื่อง

แบบเป็นทางการของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติในระดับมาก ในเรื่องต่อไปนี้

2.3.1.1 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ศึกษาต่อ ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือศิลปศึกษา เพื่อให้มีปริญญาสูงขึ้น

2.3.1.2 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ศึกษาต่อ ตามสาขาวิชาที่กำลังสอนอยู่ในปัจจุบัน หรือตามสาขาวิชาที่อาจารย์ถนัดและสนใจ

2.3.1.3 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้อบรมความรู้ทางศิลปะ
ระยะสั้น เพื่อรับวุฒิปริญญาตรี

2.3.2 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับปานกลาง ในเรื่องต่อไปนี้

2.3.2.1 การจัดหาแหล่งการศึกษาให้อาจารย์ศิลปะได้ไปเพิ่มพูนความรู้

2.3.2.2 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะศึกษาต่อทางด้านศิลปะยังต่าง

ประเทศ

2.3.3 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติได้น้อย ในเรื่อง การช่วยหาทุนสนับสนุนให้อาจารย์ได้ไปศึกษาต่อทางด้านศิลปะยังต่างประเทศ

2.3.4 สำหรับสภาพปัจจุบันของการศึกษาต่อ เนื่องแบบไม่ เป็นทางการ พบว่า
อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติมาก
ในเรื่องต่อไปนี้

2.3.4.1 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน
ภายนอกหรือชุมชน เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

2.3.4.2 การจัดโครงการให้อาจารย์ได้รู้เกี่ยวกับการทำวิจัยทาง
ศิลปะหรือศิลปศึกษา

2.3.4.3 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะไปประชุม อบรม
หรือสัมมนาทางศิลปะหรือศิลปศึกษา

2.3.4.4 การสนับสนุนให้อาจารย์ไปบรรยายหรืออภิปรายทางด้าน
ศิลปะแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ขอมา

2.3.5 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับปานกลาง ในเรื่องต่อไปนี้

~~2.3.5.1 การสนับสนุนเงินทุนแก่อาจารย์ศิลปะ ในการเขียนและ
เผยแพร่ตำรางานวิจัย หรือเอกสารประกอบการสอนศิลปะ~~

2.3.5.1 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้จัดแสดงผลงานทางศิลปะ
ของตนเองแก่สาธารณชน

2.3.5.2 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ไปค้นคว้าทางด้าน
ศิลปะของหน่วยงานอื่น

2.3.5.3 การจัดหาตำรา งานวิจัย หรือวารสารที่เกี่ยวกับศิลปะ
ให้อาจารย์ศิลปะได้ เพิ่มพูนความรู้

2.3.6 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับน้อย ในเรื่อง การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะไปศึกษาดูงานศิลปะหรือศิลปะศึกษาต่าง
ประเทศ

2.3.7 เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูได้ศึกษา พบว่า
อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติในระดับ
มาก ในเรื่อง การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ เพิ่มพูนความรู้ทางด้านออกแบบและทัศนศิลป์

2.3.8 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับปานกลาง ในเรื่อง การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ เพิ่มพูนความรู้ทางด้าน เทคนิคและ
วิธีสอนศิลปะ ศิลปะทัศนกรรมพื้นบ้าน และประวัติศาสตร์ศิลป์ ตามลำดับ

2.3.9 เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูใช้เป็นสื่อในการ
ศึกษาพบว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับมาก ในเรื่อง การจัดหาสื่อการศึกษาให้อาจารย์ศิลปะที่เป็น เอกสารศิลปะ

2.3.10 อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ และวิทยาลัยครูได้
ปฏิบัติในระดับปานกลาง ในเรื่อง การจัดหาสื่อการศึกษาให้อาจารย์ศิลปะที่เป็นภาพถ่ายหรือสไลด์
โทรทัศน์วิดีโอ วิทยุเทป และหุ่นจำลองหรือของตัวอย่าง ตามลำดับ

2.4 ในด้านความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษาความคิดเห็นในด้านความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์เห็นด้วยและมีความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับมากทุกเรื่อง

2.4.1 การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการอาจารย์ศิลปะต้องการให้วิทยาลัยครูปฏิบัติมาก เรียงตามลำดับในเรื่องต่อไปนี้

2.4.1.1 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ศึกษาต่อตามสาขาวิชาที่กำลังสอนอยู่ในปัจจุบัน

2.4.1.2 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้องศิลปะหรือศิลปศึกษา เพื่อให้มีปริญญาสูงขึ้น

2.4.1.3 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะเข้ารับการอบรมทางศิลปะระยะสั้น เพื่อรับวุฒิบัตร

2.4.1.4 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ศึกษาต่อตามสาขาวิชาที่ถนัดและสนใจ

2.4.1.5 การจัดหาแหล่งการศึกษาให้อาจารย์ศิลปะได้ไปเพิ่มพูนความรู้

2.4.1.6 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะศึกษาต่อยังต่างประเทศ

2.4.1.7 การช่วยหาทุนสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะได้ไปศึกษาต่อทางด้านศิลปะยังต่างประเทศ

2.4.2 การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการอาจารย์ศิลปะต้องการให้วิทยาลัยครูปฏิบัติมาก ในเรื่องต่อไปนี้

2.4.2.1 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะไปศึกษาดูงานศิลปะหรือศิลปศึกษาต่างประเทศ

2.4.2.2 การจัดหาตำรา งานวิจัย หรือวารสารที่เกี่ยวข้องศิลปะ เพื่อให้อาจารย์ศิลปะได้เพิ่มพูนความรู้

2.4.2.3 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะไปประชุม อบรม หรือ
สัมมนาวิชาการทางด้านศิลปะหรือศิลปศึกษา

2.4.2.4 การสนับสนุนเงินทุนในการเขียนและเผยแพร่ตำรา งาน
วิจัย หรือ เอกสารประกอบการสอนศิลปะ

2.4.2.5 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะดำเนินโครงการทางด้านศิลปะ
ของหน่วยงานต่างๆ

2.4.2.6 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะจัดแสดงผลงานศิลปะของตน
เองแก่สาธารณชน

2.4.2.7 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน
ภายนอกหรือชุมชน เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

2.4.2.8 การจัดโครงการให้ความรู้แก้อาจารย์ศิลปะ เกี่ยวกับการ
ทำวิจัยทางศิลปะหรือศิลปศึกษา

2.4.2.9 การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะไปบรรยายหรืออภิปรายทาง
ด้านศิลปะแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ขอมา

~~2.4.3 เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่อาจารย์ศิลปะต้องการให้วิทยาลัยครูสนับสนุน
พบว่าอาจารย์เห็นด้วยและต้องการมาก เรียงตามลำดับในเรื่องต่อไปนี้คือ การออกแบบ ทัศนศิลป์
เทคนิคและวิธีสอนศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน~~

~~2.4.4 เกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่อาจารย์ศิลปะต้องการให้วิทยาลัยครูสนับสนุน
พบว่าอาจารย์เห็นด้วยและต้องการมาก เรียงตามลำดับในสื่อต่อไปนี้คือ ภาพถ่ายหรือสไลด์ โทรทัศน์
วีดีโอ เอกสารทางศิลปะ วิทยุเทป และหุ่นจำลองหรือของตัวอย่าง~~

2.5 การเปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องระหว่างอาจารย์ศิลปะใน
วิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีความ
คิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องทั้งแบบ เป็นทางการและแบบไม่ เป็นทางการ ไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน

2.6 ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

2.6.1 โดยเฉลี่ยแล้วอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการดังต่อไปนี้

2.6.1.1 วิทยาลัยควรส่งข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางศิลปะ เป็นระยะที่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จัดหาสถานที่ศึกษาแก่อาจารย์ศิลปะโดยตรง โดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัดให้วิทยาลัยส่งเข้าเรียนในวิชาที่สนใจจนจบหลักสูตร โดยที่อาจารย์ไม่ต้องเสียค่าหน่วยกิต แต่ให้ทางวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานกับสถาบันที่รับอาจารย์เข้าศึกษา ในเรื่องค่าหน่วยกิตแทนอาจารย์นอกจากนี้ควรประสานงานในเรื่องการรับสมัคร การกำหนดโควตาอย่างชัดเจน

2.6.1.2 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดแบบมหาวิทยาลัยเปิด ให้อาจารย์เข้าศึกษาต่อโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ในขณะที่เป็นมหาวิทยาลัยปิดที่มีการสอบคัดเลือก ก็ไม่ควรคำนึงถึงเกรดเฉลี่ยสะสมของผู้สมัคร หากเกรดของผู้สมัครไม่ถึงเกณฑ์ก็ควรคำนึงถึงผลงานทางวิชาการด้วยนอกจากนี้ควรคำนึงถึงวิวุฒิและระยะเวลารับราชการ อาจารย์ที่มีประสบการณ์มากควรให้โอกาสในการศึกษาต่อเนื่องมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย

2.6.1.3 ควรเปิดหลักสูตรทางศิลปะหรือศิลปศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้มากขึ้น โดยกระจายไปสู่สถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาคด้วย ไม่เฉพาะในมหาวิทยาลัยเท่านั้นแต่ควรขยายมาสู่หน่วยงานของกรมฝึกหัดครูด้วย อาจารย์ยังให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเปิดหลักสูตรทางศิลปะจนถึงระดับปริญญาเอกภายในประเทศ อาจารย์จะได้ไม่ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศให้เสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นในกรณีที่ต้องไปศึกษาต่อต่างประเทศ อันเนื่องมาจากสถาบันการศึกษาในประเทศไม่เปิดสอน ก็ควรจัดสรรเงินทุนให้เพียงพอแก่ความต้องการของอาจารย์

2.6.1.4 ควรจัดในรูปแบบการฝึกอบรมทางศิลปะระยะสั้น แทนการศึกษาต่อซึ่งต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยให้มีผู้สมัครแสดงถึงการผ่านการฝึกอบรมด้วย หัวข้อของการฝึกอบรมควรสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัย เป็นการอบรมวิชาเฉพาะทางด้าน

วิชาชีพได้ยิ่งดีและน่าจะมีการเชิญวิทยากรจากต่างประเทศมาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ ช่วงที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมคือ ช่วงปิดเทอม

2.6.1.5 ในระหว่างที่อาจารย์กำลังศึกษาต่อ ขึ้นเงินเดือนของอาจารย์ควรเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เหมือนกับขึ้นเงินเดือนที่อาจารย์เคยได้รับ โดยให้คำนึงถึงว่า การศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ เป็นภาระหน้าที่ เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานในวิทยาลัย

2.6.2 สำหรับการศึกษาค้นคว้าแบบใหม่เป็นทางการ อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูได้ให้ข้อเสนอนี้ ดังต่อไปนี้

2.6.2.1 ควรจัดการประชุมสัมมนาทางศิลปะในหัวข้อต่างๆ ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่อาจารย์ศิลปะส่วนใหญ่สนใจ หรือรายวิชาที่เปิดใหม่ในวิทยาลัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยให้กำหนดระยะเวลาแน่นอนและจัดอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานที่จัดการประชุมสัมมนาควรแจ้งข่าวให้อาจารย์ทราบตั้งแต่เนิ่นๆ เพราะเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่เรื่องจะส่งมาล่าช้า กว่าที่ทราบข่าวการจัดประชุมสัมมนาก็ล่วงเลยไปแล้ว นอกจากนี้การจัดประชุมสัมมนาควรขยายไปสู่ส่วนภูมิภาคด้วย

2.6.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาค้นคว้าของอาจารย์ศิลปะควรจัดหาวิทยากรผู้รู้ด้านประสบการณ์ทางศิลปะ เป็นระยะๆ และน่าจะมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนบ้าง อาจจะเป็นครั้งละ 1 ภาคเรียน เพื่อจะได้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการสอนที่ใหม่ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้ เป็นผู้ร่วมฟังในรายวิชาที่สนใจในสถาบันการศึกษาศิลปะต่างๆ ที่มีชื่อเสียง

2.6.2.3 ควรจัดทำตำราเอกสารทางศิลปะทุกประเภทแก่ภาควิชาศิลปะของวิทยาลัยครูโดยตรง โดยเน้นตำราที่เป็นภาษาไทย ตามสภาพที่เป็นจริงแล้วตำราศิลปะค่อนข้างมีน้อย บางเล่มไม่ตรงตามเนื้อหา จนไม่อาจใช้เป็นหนังสืออ้างอิงได้ หากวิทยาลัยแต่ละแห่งมีการแลกเปลี่ยนตำราเอกสารทางศิลปะซึ่งกันและกันก็จะยิ่งดี

2.6.2.4 ควรจัดหาเงินทุนสนับสนุนให้อาจารย์ได้สร้างผลงานทางวิชาการทุกประเภท โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะ ในระหว่างการทำวิจัยควรให้อาจารย์หยุดพักการสอนเพื่อจะได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเต็มที่ ผลงานศิลปะเหล่านี้วิทยาลัยควรมานำมาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หากจัดในรูปนิทรรศการเคลื่อนที่ก็จะทำให้ผลงานศิลปะของอาจารย์ถูกเผยแพร่ถึงประชาชนอย่างทั่วถึง รวมทั้งชาวชนบทด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครู และการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องระหว่างอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า

1. ในด้านเหตุผลใจของการศึกษาต่อเนื่อง

เหตุผลใจที่ทำให้อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูได้มีการศึกษาต่อเนื่อง โดยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ การทำให้อาจารย์มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น และเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองกษัตริย์ วัชรโรทยาน (2523) ที่พบว่า แรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์ในสถานศึกษาต้องการศึกษาต่อ คือ การได้วุฒิเพิ่ม

เหตุผลใจที่อยู่ในระดับเห็นด้วย ได้แก่ การทำให้อาจารย์เป็นที่น่าศรัทธาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลอง บุญฉานันท์ (2528) ที่พบว่า นักศึกษาจะมีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ที่มีความรู้ในวิชาที่สอน

เหตุผลใจที่อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ได้แก่ การทำให้อาจารย์มีรายได้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะอาจารย์ศิลปะส่วนใหญ่ที่สอนมานานๆ มีเงินเดือนสูงกว่าหรือเท่ากับเงินเดือนที่จะได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษา ดังนั้นการได้ศึกษาต่อเนื่องจึงไม่ทำให้อาจารย์มีรายได้จากเงินเดือนเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด หรือเพิ่มขึ้นก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ การศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ยังมีเหตุจูงใจมาจากการต้องการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศจากสถานที่ทำงาน ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2531) ที่ว่า การเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาส่วนหนึ่งเกิดจากการต้องการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศนั่นเอง

2. ในด้านปัญหาของการศึกษาต่อเนื่อง

ปัญหาของการศึกษาต่อเนื่อง ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยหรือมีปัญหามาก ได้แก่ การทำให้อาจารย์มีรายจ่ายสูงขึ้น ซึ่งเรื่องนี้เป็นสภาพที่ปรากฏโดยทั่วไป จากสภาวะทางเศรษฐกิจที่นับวันจะมีค่าครองชีพสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อของบุคคลอาชีพใดก็ตาม ย่อมประสบกับปัญหานี้ทั้งสิ้น ยิ่งอาชีพครูซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้โดยเฉลี่ยน้อย ก็ยิ่งทำให้อาจารย์มีภาระหนักมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเองเท่านั้น ยังเป็นการเพิ่มภาระให้กับคนอื่น ๆ ในครอบครัวด้วย

ปัญหาที่อยู่ในระดับไม่แน่ใจหรือมีปัญหากลาง ได้แก่

ปัญหาเกี่ยวกับโอกาสในการสอบคัดเลือกได้มีน้อย ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ก็เนื่องมาจากอาจารย์เห็นว่า การสอบได้หรือไม่ได้นั้นขึ้นอยู่กับข้อสอบ อาจารย์ไม่ทราบว่าจะข้อสอบนั้นมีความยากง่ายอย่างไร ต้องใช้เวลาเตรียมตัวสอบเพียงใด อาจารย์บางคนเชื่อว่า การสอบได้หรือไม่ได้นั้นขึ้นอยู่กับดวง บางคนเตรียมตัวสอบมาอย่างดีแต่สอบไม่ได้ ตรงกันข้ามกับบางคนที่ไม่ได้เตรียมสอบ แต่กลับสอบได้ เมื่อเป็นเช่นนี้อาจารย์จึงไม่แน่ใจว่า การเตรียมตัวสอบไว้ตั้งแต่เป็นมา และอ่านหนังสือมาก ๆ จะเป็นหนทางให้อาจารย์สอบได้ นอกจากนี้การสอบได้หรือไม่ได้นั้นยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษาของแต่ละคน อาจารย์ที่มีพื้นฐานความรู้ดีหรือเรียนเก่งย่อมตอบว่าตนเองมีโอกาสสอบคัดเลือกได้ ส่วนอาจารย์ที่มีพื้นฐานรู้น้อยก็จะตอบว่า ตนมีโอกาสสอบคัดเลือกได้น้อย

ปัญหาเงินทุนสนับสนุนในการศึกษาต่อมีน้อย ทั้งนี้เพราะอาจารย์ไม่ทราบว่าจะหาแหล่งเงินทุนอุดหนุนการศึกษาที่ใด หรือมีหน่วยงานใดให้ทุนการศึกษบ้าง และวิทยาลัยครูหรือหน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเงินทุนการศึกษาต่อสำหรับอาจารย์ศิลปะ มีมาน้อยเพียงใด แต่เท่าที่ปรากฏในปัจจุบันทุนอุดหนุนการศึกษาทางด้านศิลปะมีน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวพราย รัตนติลกพาณิชย์ (2529) ที่พบว่า ปัญหาของการพัฒนาอาจารย์ในวิทยาลัยครูส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดแคลนงบประมาณ ดังนั้นฝ่ายบริหารของกรมต้นสังกัดหรือวิทยาลัยครู จึงควร

วางแผนจัดหารายได้ให้ เป็นกองทุนสำหรับการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาจารย์ศิลปะ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์รู้แหล่งการหาทุนภายนอกทั้งภาคเอกชนและภาครัฐในหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์มีจำนวนจำกัด ไม่มีผู้ทำหน้าที่แทน ทั้งนี้เพราะอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูมีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณที่ต้องรับผิดชอบ หากอาจารย์ได้ลาไปศึกษาต่อ ก็ยังจะทำให้อาจารย์คนอื่นๆ ต้องรับภาระหนักยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ สวนสวัสดิ์ (2527) ที่พบว่า คณาจารย์ในภาควิชาต่างๆ ของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีไม่เพียงพอ ทำให้อาจารย์มีภาระการสอนมาก

ปัญหาที่อยู่ในระดับไม่ เห็นด้วยหรือมีปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ทั้งนี้ก็เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ของกรมการฝึกหัดครู (2530) ที่สนับสนุนให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้เพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการสอน การวิจัย ตลอดจนส่งเสริมให้มีตำแหน่งทางวิชาการ และเพิ่มวุฒิทางการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของวิทยาลัยครู ดังนั้นฝ่ายบริหารของวิทยาลัยครูจึงให้ความสำคัญต่อกำจารย์ที่ต้องการศึกษาต่อ เช่น อนุมัติให้อาจารย์ลาได้อย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอนการลา ตลอดจนการหาผู้ทำหน้าที่สอนแทน

3. ในด้านสภาพการศึกษาต่อ เนื่อง

สภาพการศึกษาต่อ เนื่องแบบ เป็นทางการ ที่อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ได้แก่

การสนับสนุนให้อาจารย์ศึกษาต่อ หรืออบรมในด้านที่เกี่ยวกับศิลปะ เพื่อให้มีวุฒิบัตรหรือปริญญาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ของกรมการฝึกหัดครู (2530) ที่ต้องการให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้ศึกษาต่อหรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะ และมีสมรรถภาพในการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้อาจารย์ศิลปะจึงมีโอกาสศึกษาต่อ เนื่องอย่างสม่ำเสมอ

การสนับสนุนให้อาจารย์ไปศึกษาต่อตรงกับสายการสอน เรื่องนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของแพรวพราย รัตนดิลกพาณิชย์ (2529) ที่พบว่า อาจารย์ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ส่วนใหญ่ลา

ไปศึกษาต่อไม่ตรงตามสายการสอน ที่เป็น เช่นนี้ก็ เนื่องจากงานวิจัยของแพรวพราว รัตนดิลกพาณิชย์ มีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์ทุกๆ สาขา หรือทั้งหมดในวิทยาลัยครูสังกัดมหาวิทยาลัย รัตนโกสินทร์ ส่วนงานวิจัยนี้ เจาะจงเฉพาะอาจารย์ผู้สอนศิลปะในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ผลจึงออกมาแตกต่างกัน

สภาพการศึกษาต่อ เนื่องจากอยู่ในระดับไม่ เห็นด้วย ได้แก่ การช่วยหาทุนสนับสนุนให้ ไปศึกษาต่อทางด้านศิลปะหรือศิลปศึกษายังต่างประเทศ ซึ่ง เรื่องนี้ เป็นสภาพที่ปรากฏมาโดยตลอด เนื่องจากรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์ศิลปะน้อยมาก ส่วนใหญ่มุ่งให้ทุนการศึกษาต่อ ต่างประเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนทุนการศึกษาทางด้านศิลปะมัก เป็นทุนจาก หน่วยงานของ เอกชนทั้งของไทยและต่างประเทศ เมื่อรัฐบาลมีทุนสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์ศิลปะ น้อย ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงไม่สามารถจัดหาทุนสนับสนุนการศึกษาให้ เพียงพอกับความต้องการของ อาจารย์ทางด้านนี้ได้

สภาพการศึกษาต่อ เนื่องจากแบบไม่ เป็นทางการ ที่อาจารย์ศิลปะมีความคิด เห็นในระดับ เห็นด้วย ได้แก่

การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน เพื่อ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยนี้ขัดกับงานวิจัยของวิคินี คิลตระกูล (2521) ที่พบว่า การปฏิบัติ หน้าที่ในด้านบริการชุมชนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคกลางอยู่ในเกณฑ์น้อย ความแตกต่างของ ผลการวิจัยนี้เกิดจาก การใช้จำนวนประชากรและคุณสมบัติของประชากรต่างกัน คือ ระหว่างอาจารย์ ทุกๆ คนในวิทยาลัยครูภาคกลาง กับอาจารย์ที่สอนศิลปะโดยเฉพาะ จากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ซึ่ง ถ้าเจาะจงอาจารย์ตามสาขาวิชาแล้ว จะเห็นว่า อาจารย์ศิลปะได้จัดกิจกรรมกับชุมชนเพื่อส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะภาระหน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์ศิลปะสอดคล้องกับศิลป- วัฒนธรรมอยู่แล้ว และเป็นงานที่อาจารย์ศิลปะสามารถทำได้ดีที่สุดในบรรดาอาจารย์ทั้งหมดของ วิทยาลัยครู ความแตกต่างของผลการวิจัยนี้ยัง เนื่องจากจากช่วงเวลาของการดำเนินวิจัย ซึ่งในอดีต วิทยาลัยครูมีบทบาทการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมน้อย แต่ปัจจุบันการส่งเสริมทางด้านนี้มีมาก นอกจากนี้ ยังเกิดจากสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยครูที่ต่างกัน อาจารย์ศิลปะในส่วนกลางโดยเฉพาะกรุงเทพ- มหานคร ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติงานอื่นๆ ได้ นอกเหนือจากการสอน เนื่องจากความบีบคั้นของ

เวลา เช่น การจรรยาบรรณที่อาจารย์เสียเวลาในการไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน อย่างไรก็ตาม การจัดการบริการทางวิชาการแก่ชุมชนก็เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของอาจารย์วิทยาลัยครูทุกสาขา ซึ่งจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 (ม.ป.ป.) ที่เขียนไว้ตอนหนึ่งว่า "การจัดตั้งวิทยาลัยครูมีวัตถุประสงค์เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม"

การจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยทางศิลปะหรือศิลปศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ของกรมการฝึกหัดครู (2530) ที่กล่าวว่า ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และการวิจัยเพื่อพัฒนางานตามหน้าที่ของวิทยาลัยครูและกลุ่มวิทยาลัยครู ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยแก่อาจารย์ทุกสาขา รวมทั้งสาขาศิลปะหรือศิลปศึกษาด้วย ส่วนเรื่องการสนับสนุนเงินทุนในการวิจัยนั้น อยู่ในระดับไม่แน่ใจหรือปานกลาง ซึ่งขัดกับงานวิจัยของไพโรจน์ แสงจันทร์ (2527) ที่พบว่า สภาพการทำงานวิจัยของอาจารย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย

การสนับสนุนให้อาจารย์ได้ไปประชุม อบรม สัมมนาวิชาการทางด้านศิลปะหรือศิลปศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ศุภเมธี (2525) ที่พบว่า การประชุม อบรม สัมมนาของอาจารย์วิทยาลัยครูอยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมการฝึกหัดครู ที่ต้องการให้อาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัยครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ตลอดเวลา

สภาพการศึกษาต่อเนื่องที่อยู่ในระดับไม่แน่ใจ และอยู่ในระดับที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ได้แก่ การจัดหาร่างงานวิจัย หรือวารสารที่เกี่ยวกับศิลปะ เพื่อให้อาจารย์ได้เพิ่มพูนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมธูรา จึงอยู่สุข (2531) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาศิลปะในวิทยาลัยครูค่อนข้างต่ำ หนังสือตำราศิลปะสำหรับให้อาจารย์ได้ศึกษามีน้อย โดยเฉพาะหนังสือที่มีภาพประกอบมากๆ ทั้งนี้เพราะหนังสือศิลปะส่วนใหญ่เป็นของต่างประเทศและมีราคาแพง วิทยาลัยครูมีงบประมาณไม่เพียงพอกับการจัดซื้อหนังสือศิลปะให้อาจารย์ศิลปะได้ศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ

สภาพการศึกษาต่อเนื่องที่อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ได้แก่ การสนับสนุนให้อาจารย์ไปศึกษาดูงานศิลปะยังต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะขาดงบประมาณและการประสานงานจากหน่วยงานในต่างประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ที่จะต้องติดต่อขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาหรือ

องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะในต่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสและให้ความสะดวกแก่คณาจารย์ศิลปะ
 ที่ไปศึกษาดูงานยังต่างประเทศ

เนื้อหาความรู้ที่อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย หรือวิทยาลัยครูสนับสนุน
 มาก ได้แก่ การออกแบบ รองลงมาคือทัศนศิลป์ ทั้งนี้เพราะวิชาออกแบบ เป็นวิชาที่มีเทคโนโลยีใหม่
 เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน วิทยาลัยครูจึงได้เปิด
 หลักสูตรการออกแบบ เพื่อตอบสนอง ทำให้อาจารย์ศิลปะต้องยกระดับความรู้ของตนเองให้เหมาะสม
 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งให้วิทยาลัยครูจัดหาหนังสือตำราที่เกี่ยวกับการ
 ออกแบบให้อาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้า

สื่อการศึกษาที่อาจารย์ศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย หรือวิทยาลัยครูได้
 สนับสนุนมาก ได้แก่ เอกสารทางศิลปะ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเอกสารทางศิลปะ เป็นสื่อที่หาได้ง่าย
 ราคาถูก ส่วนสื่อการศึกษาที่วิทยาลัยครูสนับสนุนระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ได้แก่ หุ่นจำลองหรือ
 ของตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะสื่อชนิดนี้หาได้ยาก มีราคาแพง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิ อมรพันธ์
 (2523) ที่พบว่า อุปกรณ์การศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอ และบางอย่างมีราคาค่อนข้าง
 สูง วิทยาลัยครูไม่สามารถจัดหาได้ตามความต้องการของผู้ใช้

4. ในด้านความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูมีความต้องการเกี่ยวกับการศึกษา
 ต่อเนื่องทั้งแบบ เป็นทางการและไม่เป็นทางการอยู่ในระดับมากทุกๆ เรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
 ของทิวรรณ สิตลรัสมิ (2521) ที่พบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยครูลาปางมีความต้องการให้มีกิจกรรม
 เสริมความรู้ในทุกบทบาทและความรับผิดชอบในเกณฑ์มาก

การศึกษาต่อเนื่องแบบ เป็นทางการที่อาจารย์ศิลปะต้องการมาก ได้แก่

การสนับสนุนให้อาจารย์ได้ศึกษาต่อตามสาขาที่กำลังสอนอยู่ในปัจจุบัน รองลงมาคือ
 การสนับสนุนให้ศึกษาต่อตามความถนัดและความสนใจ ทั้งนี้เพราะการได้ศึกษาต่อตามสายการสอน
 จะช่วยให้อาจารย์ได้ใช้ความรู้ใหม่ๆ ในการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจารย์ยังมีความต้องการมาก

ในเรื่อง การสนับสนุนให้อาจารย์ศึกษาต่อเพื่อให้มีปริญญาสูงขึ้น หรือการฝึกอบรม เพื่อให้ได้วุฒิปริญญา แต่ส่วนใหญ่อาจารย์ต้องการให้วิทยาลัยครูสนับสนุนการศึกษาต่อ เพื่อให้มีปริญญามากกว่า

การสนับสนุนให้อาจารย์ศิลปะศึกษาต่อยังต่างประเทศ รวมทั้งการจัดหาทุนสนับสนุน ทั้งนี้ก็ เนื่องจากปัจจุบันนี้การสนับสนุนด้านนี้น้อย มีหน่วยงานหรือองค์กรไม่กี่แห่งที่ให้ทุนไปศึกษา ทางด้านศิลปะ การได้รับทุนสนับสนุนจะทำให้อาจารย์ประหยัดค่าใช้จ่ายและมีกำลังใจที่จะเพิ่มพูน ความรู้มากขึ้น

การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ ที่อาจารย์ศิลปะต้องการมาก ได้แก่ การสนับสนุนให้อาจารย์ไปศึกษาดูงานศิลปะหรือศิลปศึกษาในต่างประเทศ ทั้งนี้ก็ เพื่อที่จะนำความคิดใหม่มา พัฒนาศิลปะในประเทศ จากการบันทึกของอาจารย์ศิลปะที่เดินทางไป ดูงานศิลปะและสถานศึกษาศิลปะในสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงใน พิชัย บุญหลัง, บรรณาธิการ, 2530) ได้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาดูงานต่างประเทสนั้นจะทำให้อาจารย์ได้ค้นคว้าหาประสบการณ์ ใหม่ มีโลกทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะกว้างขวางยิ่งขึ้น หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชนควรหันมาร่วมมือสนับสนุน โดยการอำนวยความสะดวก ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงาน ต่างประเทศ

การจัดหาตำรา งานวิจัย หรือวารสารที่เกี่ยวกับศิลปะให้อาจารย์ได้เพิ่มพูนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุบิน แก้วยัง (2526) ที่พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูต้องการเสริมความรู้ ลำดับแรกคือ บทบาทและภารกิจด้านการวิจัย

การประชุม อบรม และสัมมนาวิชาการทางด้านศิลปะหรือศิลปศึกษา ทั้งนี้เพราะ อาจารย์เห็นว่า การไปประชุม ฝึกอบรม และสัมมนาจะทำให้อาจารย์ได้มีโอกาสพูดคุยสนทนากับ อาจารย์ศิลปะท่านอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งข่าวคราวความ เคลื่อนไหวในวงการศิลปะ เรื่องนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ จินดาพล (2520) ที่พบว่า ครูประจำการมีความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องในรูปแบบของการฝึกอบรมสัมมนาในอัตราที่ค่อนข้าง สูง

เนื้อหาวิชาที่ต้องการให้วิทยาลัยครูสนับสนุน ผลจากการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ ศิลปะต้องการในระดับมากทุกวิชา วิชาที่อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการ ได้แก่ การออกแบบ รองลงมา คือ ทักษะศิลป์ ทั้งนี้ เป็นเพราะวิชาเหล่านี้ เป็นวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียนเป็นจำนวนมาก การได้ศึกษา จะเป็นประโยชน์โดยตรงที่จะทำให้ทราบถึงแนวทางการศึกษาการออกแบบหรือทักษะศิลป์ด้วยระบบ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำไปพัฒนาเทคนิคการสอน สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน

สื่อการศึกษาที่ต้องการให้วิทยาลัยครูสนับสนุน ผลจากการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ ศิลปะต้องการในระดับมากทุกชนิด สื่อที่อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการ ได้แก่ ภาพถ่ายหรือสไลด์ ทั้งนี้ เพราะภาพถ่ายหรือสไลด์มีขนาดเล็กกะทัดรัด สะดวกต่อการนำไปใช้ และยังเป็นสื่อการเรียนการสอน ที่ช่วยให้นักศึกษา เข้าใจลักษณะของงานศิลปะได้ง่ายขึ้น

5. ในด้านการ เปรียบ เทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยพบว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนกลางมีความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างจากอาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ก็เนื่องจากอาจารย์ ศิลปะทั้งในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันส่วนกลาง ซึ่ง อาจจะเป็นสถาบันเดียวกันด้วย เมื่ออาจารย์ได้แยกย้ายหรือกระจายไปสอนตามท้องถิ่นต่างๆ ทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การติดต่อกันในฐานะ เพื่อนร่วมสถาบันและอาชีพ เดียวกันยังคงมีอยู่ ดังนั้น ความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง จึงมักได้รับการแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูมีสภาพและความต้องการการศึกษา ต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั้งแบบ เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ มีความต้องการการศึกษา ต่อเนื่องในระดับมากทุกด้าน และอาจารย์มีความต้องการ เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือศิลปศึกษาควรจะได้มีการวางแผนในการ จัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการของอาจารย์ศิลปะ ดังต่อไปนี้

1. สถาบันการศึกษาควร เปิดสอนทางด้านศิลปะหรือศิลปศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาโท คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (หลังปริญญาโท) หรือระดับปริญญาเอก เพื่อให้อาจารย์ศิลปะสามารถศึกษา เพิ่มพูนความรู้ทางศิลปะในระดับที่สูงกว่าปริญญาโทภายในประเทศได้โดยไม่ต้องศึกษาต่อยังต่างประเทศ
2. ควรมีการจัดอบรมสัมมนาทางศิลปะหรือศิลปศึกษาในหัวข้อใหม่ๆ ที่ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีในสภาวะการณ์ปัจจุบัน และในการอบรมควรมีให้อาจารย์สามารถเก็บหน่วยกิตสะสมได้ สำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้อาจารย์เข้าร่วมการอบรมทางศิลปะหรือศิลปศึกษาได้มากขึ้น
3. จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่า อาจารย์ศิลปะในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ เสนอแนะให้จัดการศึกษาต่อ เนื่องแบบไม่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ ดังนั้นสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ควรจัดการฝึกอบรมหรือสัมมนาทางศิลปะให้มากขึ้น โดยการขยายจำนวนผู้รับการอบรมและให้จัดการฝึกอบรมสัมมนาไปตามภาคต่างๆ ของประเทศ
4. สถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาต่อ เนื่องทางด้านศิลปะ ควรสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของตำรา งานวิจัย วารสาร และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ หรือจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยประกอบในการศึกษาค้นคว้า เช่น ภาพตัวอย่าง สไลด์ เทปวิดีโอ ชาร์ตแสดงขั้นตอนให้เพียงพอกับความต้องการ
5. สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะแต่ละแห่งควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อ เนื่อง เพื่อให้มีแหล่งการศึกษาทางศิลปะมากขึ้น และเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้เลือกศึกษาในสิ่งที่ตนถนัดและสนใจ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งควร เปิดโอกาสให้มีการศึกษข้ามสถาบันและโอนหน่วยกิตกันได้ หรือร่วมมือกันในด้านอาจารย์ผู้สอน ซึ่งควร เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนแต่ละสาขาอย่างลึกซึ้ง โดยการเชิญอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานดีเยี่ยม และเป็นที่ยอมรับ หรือ เชิดชอย นักออกแบบจากหน่วยงานอื่นๆ มาช่วยสอน นอกจากนี้สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ควรร่วมมือกันในการจัดตั้งสำนักงานกลางเพื่อการศึกษา ค้นคว้าทางด้านศิลปะ โดยจัดให้เป็นศูนย์กลางการจัดการ การแสดงผลงาน การเผยแพร่เอกสาร

การประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางศิลปะโดยเฉพาะ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ศิลปะแต่ละสถาบัน ระหว่างศิลปิน นักออกแบบ และนักการศึกษาทางศิลปะทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

6. สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ครูผู้สอนหรือนักวิชาการทางด้านศิลปะโดยตรง ควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางศิลปะแก่อาจารย์ โดยการร่วมมือกับชมรม สมาคม หรือหน่วยงานเอกชนที่สนับสนุนด้านศิลปะ เช่น การอบรม การประชุม การสัมมนา การศึกษาดูงานในเรื่องที่น่าสนใจ และอาจารย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการเรียนการสอนศิลปะได้ นอกจากนี้หน่วยงานทางศิลปะต่างๆ ที่ตั้งขึ้นควรทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการข้อมูล เพื่อเผยแพร่ข่าวสารในวงการศิลปะไปยังสมาชิก ให้อาจารย์ศิลปะได้มีโอกาสติดตามความรู้ใหม่ๆ ทางศิลปะ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานใดจะจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องสำหรับอาจารย์ศิลปะ เพื่อให้อาจารย์ติดตามและเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ได้

7. ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาควรสนับสนุนให้อาจารย์ที่สอนด้านศิลปะหรือศิลปศึกษาได้มีโอกาสในการเขียนตำรา งานวิจัย การสร้างผลงานทางศิลปะ การจัดนิทรรศการตามสถานที่ต่างๆ หรือการร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยการอำนวยความสะดวกและจัดหาเงินทุนสนับสนุน การสร้างผลงานทางวิชาการของอาจารย์ศิลปะนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์กับการเรียนการสอนแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อันจะช่วยให้อาจารย์มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยหรือสำรวจถึงความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องทางศิลปะหรือศิลปศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาโทโดยเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางแก่สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางด้านศิลปะในระดับสูงได้ และควรจะเป็นต้นแบบหลักสูตรในลักษณะใด จึงจะสนองความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

2. ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางศิลปะ ที่อาจารย์ศิลปะได้เคยกระทำหรือมีส่วนร่วมว่า มีความพอใจมากน้อยเพียงใด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับวิชาชีพ ได้คุ้มค่างับ เวลาและ เงินทุนที่ต้องเสียไปหรือไม่ โดยอาจจะศึกษาเฉพาะการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย